

yeni bir sömürü alanı :DENİZLER

BUGÜNLERDE; ÜZERİNDE ÇOK KONUŞULAN, HALKIMIZIN ADETA BİRİNCİL SORUNU HALİNE GETİRİLMEK İSTENEN BİR KONU GÖRMEKTEYİZ. "EGE SORUNU" OLARAK TANIMLANAN BU KONU HAKKINDA, ODAMIZIN GÖRÜŞLERİNİ KAMUOYUNA AÇIKLAMA MAKSADIYLA, 27 MART 1976 CUMARTESİ GÜNÜ BİR BASIN TOPLANTISI YAPMIŞTIK.

BASIN TOPLANTISINDA KONUYLA İLGİLİ OLARAK SÖYLEDİKLERİMİZİN GEREKTİĞİNCE KAMUOYUNA İLETİLMEDİĞİ KANISINDAYIZ. BU NEDENLE; KONU HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİMİZİ KENDİ YAYIN ORGANIMIZ ARACILIĞIYLA KAMUOYUNA İLETMEYİ DÜŞÜNDÜK. AŞAĞIDA BU KONUYLA İLGİLİ BİR YAZIMIZI BULACAKSINIZ.

YERİ GELMİŞKEN ŞUNU DA BELİRTELİM. BASIN TOPLANTISI KONUSUNDA TRT'İN TAVRINI (SÖYLEDİKLERİMİZDEN SÖZ ETMEYİP, SÖYLEMEDİKLERİMİZİ VERMESİ) BUGÜNKÜ YAPISIYLA UYGUN GÖRÜYORUZ. ANCAK İLERİ ÇİZGİDEKİ BASINIMIZIN, GEREK BASIN TOPLANTISINA GÖSTERDİĞİ İLGİ (:) VE GEREKSE YAYIN ORGANLARINDA AYIRDIKLARI YER (!) BAKIMINDAN TAVRI OLDUKÇA DÜŞÜNDÜRÜCÜYDÜ.

Bir sorunun çözümü, tam olarak değilse bile ağırlıklı, onun ortaya çıkış nedenlerini doğru olarak saptamaktan geçer. Sorunun ortaya çıkış nedenlerini araştırırken, onu kendisiyle ilgili çevreden koparmadan, giderek sorunun özüne inen-bir yöntem izlemek gerekmektedir.

Bu nedenle "Ege Sorunu" diye adlandırılan konuyu dünyada ve'-yakın ilişkisi içinde - Akdenizde olagelenlerden ayrı olarak ete alıp inceleyemeyiz. Bunu daha açık söylersek; emperyalizmin yer yüzündeki varlığından ve az gelişmiş ülkeler üzerinde geliştirmek istediği bazı oyunlardan bağımsız bir ege sorunu düşünemeyiz.

EMPERYALİZM VE AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER:

Emperyalist ülkeler başlıca üç nedenden dolayı az gelişmiş ülkelerle ilgilenirler.

- Üretim için gerekli olan hammadde kaynaklarının varlığı
- Sermaye ihracı
- Mamul madde için pazar.

Bu teknelci kapitalizmin üç temel hastalığına bulunan bir çözümdür. Bu işleyişi şöyle belirtebiliriz:

1- Üretim artışı zorunlu olarak hammaddeye olan ihtiyacı artırmaktadır. Eldeki kaynakların yetersizliği ve maliyetinin fazla olması, zorunlu olarak, yeni hammadde kaynakları ihtiyacını sürekli kılmaktadır. Bu da emperyalistlerin gözlerini az gelişmiş ülkelere çevirmektedir.

Emperyalist-kapitalist düzen içinde sömürülen bir ülkede hammaddeler tümüyle emperyalistlerin ve onların yerli ortaklarının talanına sunulmuştur. Ülkede gayet ucuza üretilen hammaddeler yurt dışına aktarılarak değerlerinin çok altında fiyatlar ile emperyalistlerin hizmetine sunulur. Böylece; tüm emekçi halka ait olan ve emekçi halkın yararına kullanılabilen bu servetler, halkların daha fazla sömürülmesi için gerekli olan fonların birikiminde işe yarar.

Emperyalist Ülkelerin Kendilerine Bağımlı Ülkelerden Karşılama Zorunda Oldukları Madenler: {/ olarak}

Maden	1960			1970			1980 (Tahmini)		
	ABD	B. Avr.	Jap.	ABD B.	. Avr.	ABD B.	Avr.	Jap	
Boksit	alimüna 86	35	100	93	51	100	97	77	10
Bekir	2	92	63	4	89	83	13	93	94
Demir	33	22	83	35	40	98	35	61	99
Kurgun	65	66	60	46	67	67	13	17	83
Mangane	95	98	45	96	98	91	93	99	96
Nikel	88	98	100	89	97	100	95	99	100
Fosfor	—	100	100		100	100	—	100	100
Kalay	100	97	94	100	96	97	100	97	99
Çinko	50	60	28	62	62	60	64	75	75

(Kaynak :TİB sayı 21)

2- Kapitalizmin "genişletilmiş yeniden üretim" yasaının işleyişinin gerçekleşmesi ancak elde biriken sermayenin yeniden yatırılmasıyla (sermayenin kâra dönüştürülmesiyle) mümkündür. Halbuki teknelci, mevcut sahada belirli bir miktarın üzerinde yatırım yapamamaktadır. Çünkü yeni yatırımlar üretimi arttıracaktır. Bu ise fiyatların düşmesini ve kârlılığın azalmasını getirecektir. Buna karşılık belli bir alanda yatırımın sınırlı tutulması kârı azamileştirmektedir,

O halde eldeki sermayenin kâra dönüşmesi için yatırım yapılabilecek yeni alanlar bulunmalıdır. İşte, az gelişmiş Ülkeler yeni yatırım alanları olarak emperyalistlerin özel ilgisini çekmektedirler.

3- Üretilen malların satılması sonucu artık-değerin gerçekleşmesi gerekir. Gelişmiş ülkelerde üretilen mallar -ileri teknoloji ürünü olmaları ve az gelişmiş ülkede

üretilmesi olanaksız olduğu için- değerlerinin üstünde bir

tekel fiatıyla satılmakta ve kolayca alıcı bulmaktadır. Böylece hem artık-değer sömürüsü gerçekleşmiş hem de ek bir kâr -tekel kârı- elde edilmiş olur.

A. B. D. de yapılan bir araştırmaya göre çokuluslu tekellerin yabancı ülkelerde yatırıma giderken kolladıkları kıstaslar şunlardır:

Yeni pazar açmak.....	48
Kar farklılıkları.....	20
İthalat kısıtlamaları.....	16
Ham ve yan mamul madde sağlama.....	13
Rekabet.....	10
Ücret farklılığı.....	6
Diğerleri.....	3

(TİB- Çokuluslu tekeller ve uluslararası tekelci sermaye)

Emperyalist ülkelerin az gelişmiş ülkelerle sürdürdükleri bu alanlardaki ilişkilerin geri bıraktıracı etkileri reddedilemez bir gerçektir.

Emperyalist ülke girdiği ülkede kendi şartlarına uygun ve sömürüsünü azamileştirecek bir gelişmeye izin verir. Yani o ülkenin üretici güçlerinin gelişmesini kösteklerken Ülkenin bütün zenginliklerini de talan eder.

Bu talanı madencilik konusunda örneklileyelim: 1960 yılı sonunda ABD maden tekellerinin az gelişmiş ülkelerdeki toplam yatırımlarının tutarı 1.464 milyon dolardı. 1970 yılı sonuna kadar sağladıkları net gelir ise 3.679 milyon dolar. Buna göre 1970 yılı sonunda A. B. D. maden tekellerinin toplam yatırımlarının değerinin 5.143 (1.464+ 3.679) milyon dolar olması gerekir. Fakat bu miktarın 2.480 milyon dolar olduğu görülmektedir. (Ayrıca bu süre içinde 949 milyon dolarlık yeni yatırım da yapılmıştır.) Demek ki 10 yıllık bir süre içinde 1,5 milyar dolarlık bir yatırımla 3,6 milyar dolar ülkelerin emekçi halkları yararına kullanılabilecek büyük bir fonken tekellerin kasasına akmıştır. Bu rakam geri bıraktırılmışlığın somut görünümüdür.

(Kaynak: TİB- Emperyalizm :ve Türkiye'de Madencilik Alanında Yabancı Sermaye)

Varolması gereksinimlerini sürekli olarak giderebilmesine bağlı olan tekelci kapitalizm; günümüzde hareket serbestliğini yitirmekte, hayatiyetine yönelen sosyal devrimler ve Ulusal Kurtuluş Savaşlarıyla karşılaşmaktadır. Hammadde, sermaye ihracı, pazar sorunlarıyla bunalan emperyalizm; günümüzde gelişen yeni biçimlerde sömürüsünü sürdürmeye ve şimdiye kadar pek el atılmamış alanlarla -geçici de olsa- ferahlamaya çabalamaktadır.

gelişen yeni biçimlere Örnek olarak emperyalizmin günümüzde madencilik alanında sürdürdüğü sömürüyü örnek verebiliriz. Bugün için genel olarak madencilikte yabancı sermaye yatırımları yoğun değildir. Ama bu madencilik alanında emperyalist sömürünün olmadığı anlamına gelmemektedir. Eğer ihracata dönük maden üretiminde, dünya pazarlarındaki alıcılar emperyalist tekellerse ve dünya Hatlarını bu tekeller belirtiyorsa, bu madenler doğrudan yapılan yabancı sermaye yatırımlarının ürünü olmasa bile, bir sömürü aracıdır. Bu madenler, emperyalist tekellerin belirledikleri ucuz fiyatlarla satın alınacaktır. Dolayısıyla emperyalist yatırım olmaksızın, emperyalist sömürü pazar ilişkileri aracılığıyla gerçekleşecektir.)

Bu; emperyalist-kapitalist sistem dışına çıkılmaksızın yapılacak kamulaştırmaların da sonunda kimlere hizmet edeceğini açıkça vurgulamaktadır.

İşte; günümüzde üstünde büyük gürültüler koparılan denizler,

emperyalizm için az el atılmış uygun sömürü alanlarından biridir. **DENİZLERİN ÖNEMİ:**

Yerküremizin 2/3 ünü kaplayan denizlerin sahip olduğu zenginlikleri başlıca üç grupta toplamak mümkündür.

- d)Canlı kaynaklar
- e)Mineral kaynaklar
- f)Enerji kaynakları

(Ayrıca denizlerden; deniz trafiği (sivil-askeri), limanlar, çöplerin dökülmesi, denizaltı kablo ve boru döşenmesi, v. b. olmak üzere pek çok açıdan yararlanılmaktadır.)

Bu konulardan odamızın ihtisas dalına giren mineral ve enerji kaynaklarıdır.

Kıta sahanlıklarında teknik ve ekonomik yönden İşletilebilir; petrol, doğal gaz, kükürt, tuz, potas, kömür, demir cevheri yatakları bulunmaktadır. Bunlar bazı Ülkelerce de işletilmektedir. Bugüne değin yapılan araştırmalarla saptandığına göre kıta sahanlıklarında 500 milyon varilden büyük rezerve sahip 80 in üzerinde dev petrol sahası vardır. Dünya petrol rezervinin görünür % 17. 5 hin muhtemel %24ünün, mümkün %49 unun denizlerde olduğu saptanmıştır. Gelecek 10 yıl içinde kıta sahanlıklarından yapılacak üretimin günde 25 milyon varile (günlük dünya üretiminin %40i) ulaşacağı beklenmektedir.

Son yıllarda üzerinde en çok durulan diğer bir konuda da okyanuslardaki manganez yumrularıdır. Bu yumrular ekonomik oranda bakır, nikel, kobalt içermekte ve kara madenciliğinden en azından 10 kat ucuza mal olmaktadır. Pasifik ve Atlantik okyanusu içindeki sıradağlar bu manganez yumrularıyla örtülüdür. (6 milyon kilometre karelik bir bölgede yapılan araştırmalarla 7 milyar tonluk bir rezerv saptanmıştır. Sadece bu bölgede bulunan yataklar, karalardaki kobalt ve manganez rezervlerinin tamamına, bakır rezervlerinin üçte birine ve nikel rezervlerinin altıda birine eşittir.,) 3500-4000 metreye kadar olan derinliklerde bu cevherlerin su üstüne çıkarılmadığı bugün için mümkündür. (Nitekim okyanus dibindeki manganez; yumruların] işletmeyi tasarlayan çokuluslu bir maden tekelci, Kaliforniya kıyılarından 1500 km. uzaklıkta bulunan 6000 kilometrekarelik bir alanda üretim yapmak için ABD inmişleri Bakanlığına başvurmuştur.)

Kızıl denizin tabanında, deniz suyunda, çeşitli metal iyonlarından oluşan ve ekonomik sınırların birkaç katı üstünde değere sahip olan 2 bölge vardır. Bu sahalarda kurşun, manganez, demir, çinko, bakır gibi elementler kara işletmeciliğinden oldukça ucuza üretilebilecek durumdadır.

Karadan; dalga, akıntı ve akarsularla getirilip taşınarak deniz kıyılarında oluşan plaser yataklarında önemli bir yer tutar. Bununla ilgili olarak demir, altın, gümüş, kalay, elmas ve kum yatakları sayılabilir.

Böylesine zengin ve ucuza mal olabilen kaynakların emperyalistlerin iştahını kabartmayacağını düşünmek saflık olur. Bu rezervlerden daha ucuz cevher elde ederek maliyetleri -yani kârı- belirleyen üç unsurdan (maliyet, artık-değer, tekel kârı) birincisini düşünerek, kârı arttırmak mümkün olacaktır.

Öte yandan bu rezervlerin başka ülke ve tekellerin denetimi altına girmesini önlemek, başka rakip tekellerin gelişimini engellemeyi ve piyasadaki tekel niteliğini sağlamlaştırmayı sağlayacaktır. Bu ise kâr üstünde etkin olan üç unsurdan tekel kârını etkiler.

Bu iki temel neden, bugün denizler üstündeki emperyalist emelleri yeterince açıklığa kavuşturmuştur, (**devam edecek**)